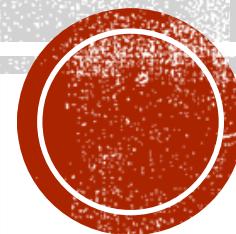

МОДУЛ: КАЗУСЪТ КАТО ИНТЕРАКТИВНА ТЕХНИКА ЗА КУЛТИВИРАНЕ НА ГРАЖДАНСКИ КОМПЕТЕНТНОСТИ

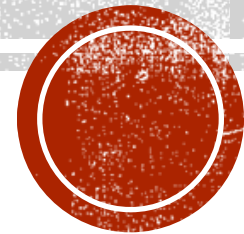
Обучителен семинар:
**Европейско гражданско
образование**

Велико Търново, 28-29. октомври 2025 г.

гл. ас. д-р Евелина Иванова-Варджийска, катедра „Философия“, ФФ,
СУ „Св. Кл. Охридски“, e.vardzhijiska@phls.uni-sofia.bg

I. ДА СТОПИМ ЛЕДОВЕТЕ...

Коя е любимата Ви техника на преподаване?

СТРУКТУРА НА ПРЕЗЕНТАЦИЯТА

- I. Образование, ориентирано към компетентности
- II. Интерактивност в образованието и казусът като техника за преподаване
- III. Защо казусът е подходящ за развиване на компетентности?
- IV. Как се анализират казуси? Как да конструираме казуси?
- V. Казусите по философия и ГО
- VI. Как да оценяваме казуси?

I. ОБРАЗОВАНИЕ, ОРИЕНТИРАНО КЪМ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Защо е необходимо?

- Прилагане на практика на наученото в училище
- Личностно развитие на учениците
- Подготвеност за справяне в разнообразни реални ситуации от живота
 - Промяна, растеж и развитие като смисъл на образованието (Дюи)
 - Компетентностен подход – **нова парадигма на целеполагането в образованието** (алтернатива на таксономията на Блум)

Кои техники за преподаване (не) развиват компетентности?

КАКВО Е КОМПЕТЕНТНОСТ И КАК СЕ ИЗГРАЖДА?

Компетентност – холистично и динамично разбиране

Изграждат се **в практика** и никога само „на теория“.

Стратегии за изграждане в образованието – чрез:

- **практика (опит) + рефлексия**
- **Интерактивност**
- **Диалог**

II. ИНТЕРАКТИВНОСТ В ОБРАЗОВАНИЕТО

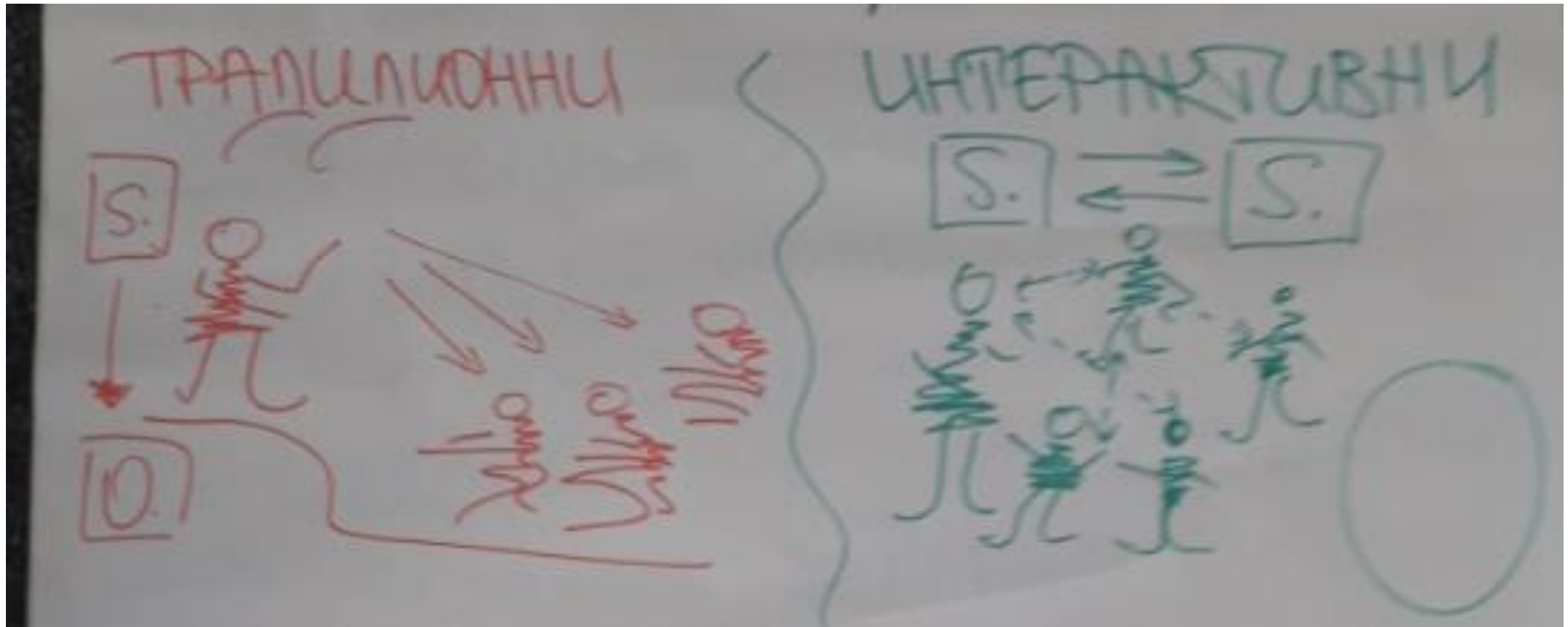
- Първо отношение и после техники на преподаване!
- Философско основание на интерактивността в образованието е отношението субект – субект/**интерсубектност** —————> всеки метод може да бъде интерактивен ☺

Интерактивност – 3 разбирания:

- Техническа – активно действие на ученика посредством технология, от което зависи ходът/резултатът от учебната дейност
- Интерсубектна - уникално, автентично и ситуативно взаимодействие на всички участници с „непредвидим“ резултат
- Интерсубектна, опосредена от технологиите – създадена чрез ИКТ среда за автентично взаимодействие между учещите

ТРАДИЦИОННО ↔ ИНТЕРАКТИВНО ОБРАЗОВАНИЕ

отношение $S \rightarrow O$

отношение $S \begin{smallmatrix} \rightarrow \\ \leftarrow \end{smallmatrix} S$

КАЗУСЪТ КАТО ТЕХНИКА ЗА ПРЕПОДАВАНЕ

- Конкретна **опитна ситуация**, в която се проявява по-общ проблем (конфликт, въпрос); систематично представени проблеми от живота
- Развива **съдната способност** – подвеждане на конкретното под общо правило (принцип, теория)
- **Връзка с живота** - прилагане на теоретично познание в реална ситуация

ВИДОВЕ КАЗУСИ

- **„Инструментални“** – право и медицина; наличие на обективно и прецизно дефиниран корпус от знания - активност на учещите, ограничена от съдържателната рамка → **решаване на казуси**
 - **Исторически** - разказ за конкретен път към определени открития *в миналото*, анекдоти – пасивност на учещите → **илюстративна функция**
 - **Контекстуални** – икономика, социални и обществени науки; субективизъм и влияние на фактори от средата, актуален проблем от *настоящето*, решението още не е известно → **анализ на казуси**
- активност на учещия – самостоятелно създава смисъл при анализа на фактите в ситуация на неопределеност и контекстуалност
 - несигурен резултат от анализа, зависим от контекста
 - възможни са множество адекватни решения

ПРИМЕРИ

- **Инструментален** – **Кой ще ми помогне?** – Просвета, 8. Клас, с . 71-72 – проблем: страх от летене със самолет; три терапии, описани кратко; цел – ученикът да разпознае коя психологическа терапия е теоретична основа на всяка от трите терапии (има верен отговор)

- **Исторически** – Сократ е осъден на смърт, може да избяга от затвора
→ разсъждава заедно с Критон за добрия живот и изпива чашата с отрова

ПРИМЕРИ (2)

- **Контекстуален казус – А сега накъде?** – Просвета, 9. Клас, с. 113

Ученик в 12. клас е раздвоен дали да следва в чуждестранен университет специалността, която го интересува, за която има талант и може да получи стипендия, или да следна нещо друго в България, където тази специалност не се предлага, и да работи, а да се грижи за своята самотна и болна майка.

- Как бихте постъпили вие на мястото на дванайсетокласника?
- От какво зависи вашият избор? Обсъдете в клас основанията за избора си.

(в урока за критерии за моралност на постъпките – действие, последици, подбуди, характер на човека)

III. ЗАЩО КАЗУСЪТ Е ПОДХОДЯЩ ЗА РАЗВИТИЕ НА КОМПЕТЕНТНОСТИ?

Обединява практика и рефлексия

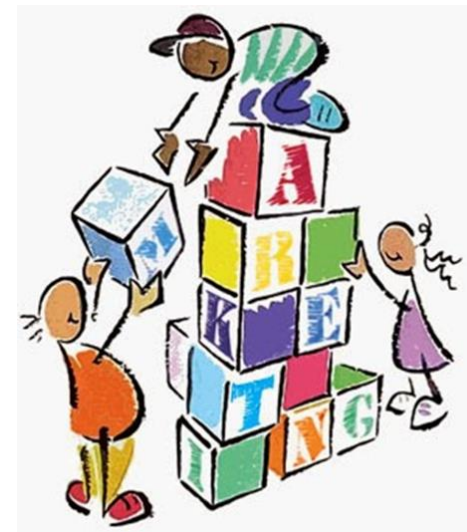
- не можем да анализираме казуси механично;
- изисква осъзнато прилагане на алгоритъм за анализ
- непрекъснатата самооценка на собствените действия и техните резултати (дали предлаганото решение е най-доброто, дали е достатъчно аргументирано и т.н.)

Интерактивност на казуса

- Учителят конструира казуса - типизира реална ситуация от живота
- Ученикът придава уникален смисъл на конструиранията ситуация

Диалогичност на казуса

- В процеса на анализ – при груповата работа
- При обсъждане на резултатите – при индивидуална работа

КАКВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ СЕ ИЗГРАЖДАТ ЧРЕЗ КАЗУСИ?

Ключови компетентности за учене през целия живот:

- **Езикова грамотност** – разбиране на текстове (устен и писмен); общуване
- **Дигитална компетентност** – проучване на информация онлайн, оценка на източници; решаване на проблеми и критично мислене
- **Научна компетентност** – обяснение на явления чрез натрупаните знания; задаване на въпроси и формулиране на заключения, основани на факти,
- **Личностна, социална компетентност и умения за учене** – „справяне с несигурността и сложността“
- **Гражданска компетентност** – способност за пълноценно и отговорно гражданско участие в обществено-политическия живот; умения за критично мислене и решаване на проблеми; умения за аргументиране; вземане на решения
- **Предприемаческа компетентност** – способност за творчество и инициативност; стратегическо мислене и решаване на проблеми; критическо мислене; справяне с несигурността и риска като част от вземането на информирани решения и за преценка на собствените си силни и слаби страни; инициативност, активност, поглед в бъдещето, поемане на отговорност и прилагане на етични подходи..
- **(Културна осведоменост и изява)** – също е възможно според съдържанието на казуса

КОМПЕТЕНТНОСТИ ЗА ДЕМОКРАТИЧНА КУЛТУРА И ЗА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

КАЗУС И КОМПЕТЕНТНОСТИ

- Толерантност към неопределеността и справяне с несигурността и риска
→ връзка между граждански и предприемачески компетентности
- Казусът е особено ценен за работа върху **ценностите и нагласите!**

IV. КАК СЕ АНАЛИЗИРАТ КАЗУСИ?

Структурни елементи – (описание на ситуация + задание)

- достатъчно информация
- участници, засегнати страни
- конфликт или проблем
- задание (въпроси, които насочват анализа)

Качества на добре формулирания казус

- реалистична ситуация, описана интересно и интригуващо
- релевантна информация за факти и събития,
- необходимост от вземане на решение и осъществяване на действия
- обективно и неутрално описание – **Учебният казус предоставя информация, но не и анализ или изводи!** (разлика между твърдения за факти и твърдения за оценки!!)

АЛГОРИТЪМ ЗА АНАЛИЗ НА КАЗУС

1. Анализ на фактите – ситуация, участници
2. Определяне на проблема (конflikта, дилемата)
3. Формулиране на алтернативни решения
4. Анализ на алтернативите (последици, права и задължения, очаквания, интереси ... на всички участници и засегнати страни)
5. Избор на най-доброто решение (заявяване на лична позиция)
6. Обосноваване на избора

АНАЛИЗ НА КАЗУСИ В УЧЕБНИЦИ ПО ФИЛОСОФИЯ И ГО

Приложение 4. Анализ на казус

Казус (от латински casus – случай) е описание на конкретна ситуация или случка, която представлява проблем/конфликт. При анализ на казуса въз основа на дадената информация се посочват причини, предлагат се решения или се избира начин на поведение. Анализът може да е индивидуален или в група, устен или писмен.

Обикновено казусът съдържа следните основни елементи:

1. участници (хора или организации);
2. описание на ситуацията – обстоятелствата, при които се извършва действието;
3. допълнителна информация – за отношенията между участниците, за подробности от ситуацията, за мотивите на участниците за извършване на определени действия;
4. въпроси за анализ – насочват към изясняването на психологическия или философския проблем в казуса. Може да изискват изброяване на възможните решения на проблема и избор на най-подходящото, оценка на действията и мотивите на участниците или обосноваване на лична позиция (Как бихте постъпили вие в подобна ситуация?).

НАСОКИ ЗА АНАЛИЗ НА КАЗУС 9. КЛАС

Варджийска, Е. Панева Д. Захариев Я.
Философия, 9. клас, Просвета, С., 2017.

Приложение 4. Анализ на казус

Казусът представлява описание на конкретна ситуация или случка, в която се проявява някакъв проблем или конфликт. Разглеждането на казуси е много добър начин да се убедите в практическата приложимост на философското познание. Работата по казуси развива важните умения как да прилагаме общи правила и принципи при обясняването и разрешаването на конкретни проблемни ситуации от живота.

Когато анализирате казуси, можете да се ръководите от следните насоки и въпроси:

Опишете ситуацията:

- Кои са участниците? – например хора или институции; Какви са техните интереси/ценности/потребности в случая?
- Какво се случва? – да се запознаете с обстоятелствата и ситуацията, в която се случва действието.
- Какъв проблем или конфликт се проявяват в казуса? – конфликтът често може да се представи като сблъсък между ценности или интереси, между личности и групи.
- Каква допълнителна информация е важно да вземем предвид? – например за отношенията между участниците, за техните мотиви да извършат определени действия и др.

Опишете възможните решения или действия:

- Коя философска теория/възглед/принцип може да послужи като обяснение или решение на проблема в ситуацията?
- Какви постъпки/решения/действия са възможни?
- Какви аргументи „за“ и „против“ всеки от вариантите можете да посочите?
- Какви са последиците на всеки един от вариантите за участниците в казуса и за разрешаването на проблема?

Предложете най-доброто решение или действие:

- Кое от възможните решения или действия бихте препоръчали и защо?
- Какво бихте постъпили вие в подобна ситуация? Обосновете отговора си.

НАСОКИ ЗА АНАЛИЗ НА КАЗУС 10. КЛАС

АНАЛИЗ НА КАЗУС

Казусът е систематично представяне на реални проблеми от живота, които имат връзка с философски или научни проблеми и теории. Целта е чрез анализ на дадената информация да се потърси и обоснове решение на проблем или избран начин на действие.

Какво правим, когато анализираме казус?

- **Описваме ситуацията** – Какво се случва? Кой участва? Какъв е проблемът или конфликтът? Кои са най-важните елементи от предоставената информация? Каква допълнителна информация ни е нужна?
- **Откриваме възможни обяснения, решения или действия** – Какви постъпки, решения или действия са възможни? Какъв научен или философски възглед, принцип или теория обяснява или предлага решение за проблема в конкретната ситуация? Какви са последиците при всеки от вариантите за различните участници в казуса – кой ще загуби и кой ще спечели? Какви аргументи подкрепят или се противопоставят на всеки от вариантите за действие?
- **Предлагаме решение** – Кое от възможните обяснения, решения или действия препоръчвате? Защо? Какви са краткосрочният и дългосрочният ефект от направения избор? Как бихте постъпили вие в ситуацията? Какво можете да научите от казуса?

V. КАК ДА КОНСТРУИРАМЕ КАЗУСИ?

Казусът е конструкция:

- Основава се на конструктивизма в методиката и дидактиката.
- Според конструктивизма ученето е създаване на собствени идеи, а не просто приемане на нова информация.
- При конструирането на казуси вземам, преформатирам, типизирам събития от действителността с определена учебна цел. Интерпретирам реалните събития.

Източници на вдъхновение за създаване на казуси: публикации в медии, документи, архиви, интервюта, наблюдения, статистическа информация...

Въпроси към казуса:

- Насочват вниманието към основните елементи на казуса
- Насочват към критериите за оценяване, които кореспондират с елементите
- „Подказват“ – общите въпроси!

ИЗВОРИ НА ВДЪХНОВЕНИЕ 😊

НАЧАЛО | ИЗБОРИ 2021

Съдът разреши видеонаблюдение при броенето на бюлетините

Това гарантира прозрачност, обективност, равнопоставеност на субектите в изборния процес, твърдят магистратите

18:14 | 15 март 2021 | [8 коментара](#)

Софийският административен съд (АССГ) разреши видеонаблюдението при броенето на бюлетините и въвеждането на резултатите в протоколите на секционните изборителни комисии след края на изборния ден. Делото бе заведено от "Демократична България" в опит да се постигнат повече гаранции за честността на изборния процес.

Решението не е окончателно и подлежи на обжалване пред Върховния административен съд (ВАС) в 14-дневен срок.

Първоначално състав на АССГ отхвърли искането, но след това Върховният административен съд **върна делото за ново решение** на

Първоначално състав на АССГ отхвърли искането, но след това Върховният административен съд **върна делото за ново решение** на първата инстанция и този път то бе в полза на видеонаблюдението. Според съда то гарантира **"прозрачност, обективност, законосъобразност на изборния процес, равнопоставеност на субектите в него и осигуряване на свободата на изразяване и правото на информация"**.

"Това е ключова стъпка да имаме по-честни избори. Определен кръг от манипулации, като неотчитане на бюлетини и въвеждане на грешни данни, ще станат много по-трудни", коментира Христо Иванов, съпредседател на "Демократична България", която от месеци настоява на застъпниците да бъде позволено да излъчват на живо броенето.

Той допълни, че чрез платформата **"Ти броиш"** всеки един от застъпниците ще може да осъществи в реално видеонаблюдение на процеса на отчитане на гласовете. Всеки един избирател ще може да влезе в тази система, да намери своята секция и да види на живо как се броят гласовете.

"Докато други приказват и вдигат шум за честни избори, ние действаме и постигаме реални резултати", каза Иванов.

Според него ЦИК се е опитала да забрани това наблюдение, защото най-голямата част от измамите започват, когато хората си тръгнат, изсипят се бюлетините и започне попълването на протоколите. Видеонаблюдението дава възможност за едно истинско гражданско опълчение, казва Иванов.

Иво Мирчев от ДБ заяви, че това е изключителен успех за проекта "Ти броиш".

"Това е най-добрата новина за цялата кампания до този момента. Приложенията за "Ти броиш" вече са налични за инсталиране. Цялата тази армия от 11 хиляди застъпника ще може в деня на изборите да си включи телефоните и да предава на живо броенето на гласовете",

КОНСТРУИРАНИЯТ КАЗУС: ИЗБОРИ И ТЕХНОЛОГИИ

Парламентарно представена партия предлага да се промени Изборния кодекс така, че да се въведе видеонаблюдение при броенето на бюлетините и попълването на протоколите в изборните секции. Вносителите на законопроекта аргументират, че по този начин всеки гражданин ще може да следи през компютъра си какво става в неговата секция и да упражнява граждански контрол върху изборния процес.

- **Какви преимущества и недостатъци има това предложение?**
- **Ако бяхте депутат, как бихте гласували - в подкрепа или срещу този законопроект?**
- **Какви са отговорностите на държавата и на гражданите за честното провеждане на изборите?**
- **Какво въздействие очаквате да има евентуалното засилване на гражданския контрол чрез видеонаблюдение на изборите - укрепване на общественото доверие в изборния процес или накърняване на основни права на гражданите?**
- **Как оценявате влиянието на технологиите върху демокрацията? По-тоталитарно или по-демократично очаквате да стане обществото ни при широко въвеждане на информационните технологии?**

"Напълно само". Може ли да се защити дете, заснело как баща му бие майка му

Споделете

Вижте коментарите
(1)

Отпечатайте

Домашното насилие обикновено се случва между двама души - насилник и жертва. Понякога обаче в стаята има и друг, по-малък човек. Детето може да не търпи физическите удари, но вижда всичко. В тази история то дори заснема видеозапис на баща му, който бие майка му.

Мъж бие съпругата си в дома им. Това е често срещана новина в България. По-рядко обаче се случва в социалните мрежи да се появи клип, заснет от дете, който показва акта на посегателството.

Такова видео беше публикувано във Фейсбук през уикенда. То е заснето от 13-годишната дъщеря на двойката в дома им в **Бобов дол**. Момичето изпраща клипа на баба си, която го публикува в социалната мрежа. Тя казва, че случаят на домашно насилие в кадрите не е единствен.

Новината от Бобов дол идва на фона на нарастване на регистрираните сигнали за физическо и психическо домашно насилие през последните месеци. **Министерството на вътрешните работи** (МВР) отчита повече докладвани посегателства след случая на **Дебора Михайлова** от лятото на **2023 г.** Тогава тя беше пребита и обезобразена с макетен нож, а за това беше обвинен бившият и приятел.

ИЗВОРИ НА ВДЪХНОВЕНИЕ

В случая от Бобов дол обаче няма само мъж извършител и жена жертва. Има и дете, което става свидетел на посегателството срещу неговата майка. Като такъв момичето се смята за жертва по **Закона за защита от домашното насилие** (ЗЗДН).

“ За да се стигне дотам, това означава, че детето е напълно само.

„За да се стигне дотам детето да направи този клип и да го изпрати на баба си, значи никой не му е помогнал“, казва за Свободна Европа **Юлия Андонова** от **фондация П.У.Л.С.**, която помага на пострадали от домашно насилие.

„За да се стигне дотам, това означава, че детето е напълно само.“

Какво се знае до момента

В неделя във Фейсбук групата „Забелязано в Бобов дол“ е публикуван клип от сцена на домашно насилие. В него се вижда как мъж бие жена, блъска главата и ` във вратата и дърпа косата и `.

Видеото е публикувано от **Спаска Цветкова** - майката на пострадалата жена. В описанието Цветкова е написала: „Най-добрият съпруг“, вижте колко много „обича“ жена си“. В коментарите тя пояснява, че видеото е заснето от дъщерята на двойката - 13-годишно момиче. Освен него, в семейството има и още едно дете.

КОНСТРУИРАНИЯТ КАЗУС:

ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

Статистиките за домашното насилие в България са тревожни. Обществото ни все още проявява слаба чувствителност към отношенията в семейството. По-често жертви на домашното насилие са жени, тормозени от партньорите си. За съжаление само малък брой от жертвите търсят помощ от държавни институции или от неправителствени организации. Неотдавна силно впечатление направи съобщение в медиите за дете, което заснема с телефона си сцена на домашно насилие, как бащата пребива майката. То изпраща видеото на баба си, която го публикува в социалните мрежи.

- **Кой е жертва в случая?**
- **Как може да бъде помогнато на детето, на майката и на бащата?**
- **Какво може да се направи за превенция на домашното насилие?**

(Национална олимпиада по гражданско образование 2024 г.)

ВДЪХНОВЕНИЕ (2)

КОНСТРУИРАНИЯТ КАЗУС: ТАТУИРОВКА ИЛИ РАБОТА

Гимназистката Ваня възнамерява да си направи татуировка. Повечето ѝ съученици вече имат такива и уговарят Ваня също да си направи татус - на видно място. Момичето разбира, че ако не последва съучениците си, рискува да стане аутсайдер в компанията си.

Тъй като татуировката няма как да се скрие, Ваня решава все пак да уведоми за своите намерения родителското тяло, което буквално е ужасено. Родителите ѝ не приемат нейното намерение, защото го смятат за младежко увлечение. В своя подкрепа цитират и резултатите от скорошно проучване, според което близо 80% от работодателите заявяват, че няма да назначат човек с татуировки, които са на видно място. За тези работодатели татуировките са отличителен белег на криминалния свят или - в най-добрия случай - проява на лош вкус и безотговорност. По-младите анкетирани заявяват по-голяма търпимост към татуировките, но пък точно по-възрастните са работодателите, от които съвсем скоро ще зависи професионалната реализация на Ваня.

- **Коментирайте ситуацията от гледна точка на Ваня, на нейните родители и на работодателите.**
- **Ако Вие бяхте на мястото на Ваня, как бихте постъпили? Обосновете избора си.**

ИСТОРИЯТА КАТО ВДЪХНОВЕНИЕ

КОГО ДА ЗАЩИТИШ?

Междусъюзническата война през 1913 г. отприщва неочаквано ожесточение, като става причина на действия, които могат да бъдат определени като военни престъпления. Оказва се, че тънкият варак на цивилизацията лесно се олющва при конфликт, а различните народности на полуострова се хващат за гушите и установените правила за водене на война – за защита на военнопленниците и цивилното население, бързо са забравени. Не е случайно, че на Балканите пристига разследваща международна комисия и в резултат се появява т.нар. Карнегиева анкета, която съдържа силни обвинения против участниците в Междусъюзническата война. По това време в сила е Хагската конвенция относно воденето на война, чийто член 25 определя, че е „забранено е да бъдат нападани или бомбардирани с каквито и да е средства незащитените градове, села и жилища или сгради“.

По време на военните действия български военни части стоят срещу гръцки в Македония, а между тях лежи град Сяр (Серес). Гръцката артилерия обстрелва българските позиции и нанася поражения. Българският командир се двоуми – дали да нареди на своите оръдия да стрелят, с ясното съзнание, че е твърде вероятно част от снарядите да попаднат в града и да причинят жертви сред цивилното население. Но ако не „подави“ гръцката артилерия, убитите сред неговите хора ще растат...

- **Какво решение, според Вас, е взел българският командир?**
- **Има ли извинение за неспазване на международните правила?**

УПРАЖНЕНИЕ: АНАЛИЗ НА КАЗУС

Избори и технологии

Парламентарно представена партия предлага да се промени Изборния кодекс така, че да се въведе видеонаблюдение при броенето на бюлетините и попълването на протоколите в изборните секции. Вносителите на законопроекта аргументират, че по този начин всеки гражданин ще може да следи през компютъра си какво става в неговата секция и да упражнява граждански контрол върху изборния процес.

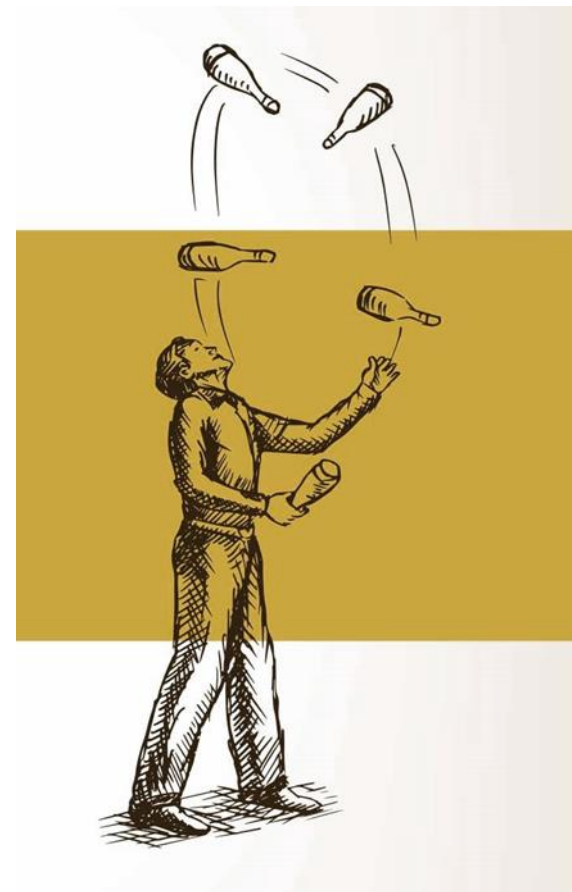
- **Какви преимущества и недостатъци има това предложение?**
- **Ако бяхте депутат, как бихте гласували - в подкрепа или срещу този законопроект?**
- **Какви са отговорностите на държавата и на гражданите за честното провеждане на изборите?**
- **Как оценявате влиянието на технологиите върху демокрацията? По-тоталитарно или по-демократично очаквате да стане обществото ни при широко въвеждане на информационните технологии?**

КАЗУСИТЕ ПО ФИЛОСОФИЯ И ГО

Развитие на компетентности от УП

- Участие в дискусия
- **Анализ на казус**
- Публично представяне
- Писане на аналитичен текст (есе)
- Работа по проект
- Анализ на философски текст

НОВА МАТУРА ПО ФИЛОСОФИЯ

Матура философия ПРОФИЛ (ПП)	Матура философия ООП
(върху учебното съдържание от 6-те задължителни модула на профила в 11. и 12. клас)	(върху учебното съдържание по ООП философия 8-10. клас)
20 задачи с избираем отговор – макс. 20 т.	30 задачи с избираем отговор – макс. 30 точки 60 минути
11 задачи с кратък свободен отговор (7) и разширен свободен отговор към текст (4) – макс. 45 т. Общо тестовата чест 120 минути	-
1 задача за създаване на философски текст ПО ИЗБОР - между философско есе по фрагмент или анализ на казус - макс. 35 точки 120 минути	1 задача за анализ на казус – макс. 35 точки 60 минути 1 задача за философско есе по фрагмент – макс 35 точки 120 минути
Общо: 32 задачи (макс. 100 точки)	Общо 32 задачи (макс. 100 точки)

VI. КАК ДА ОЦЕНЯВАМЕ КАЗУСИ?

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ГО

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6

КАРТА

за оценяване на писмена аргументация на гражданска позиция по казус

Писмен анализ на казус –
гимназиална степен,
национален етап

Критерии за оценка:

- Разпознаване на проблем
- Конструктивност
- Аргументативност
- самостоятелност

1. Разпознаване на проблема

показател	макс. бр. т.	получени
Използва при анализа наличната релевантна информация	2	*
Описва и анализира участниците в казуса и техните взаимоотношения	2	*
Описва и анализира факторите в средата (благоприятни, неблагоприятни)	3	*
Формулира проблеми, конфликти и/или дилеми, заложи в казуса	3	*
Анализира причините за тяхното възникване	5	*
Общо:	15	*

2. Конструктивност

показател	макс. бр. т.	получени
Формулира алтернативни позиции и решения (минимум две – напр. от гледна точка на различни участници/страни в казуса)	10	*
Обяснява зависимостта на определени решения от дадени фактори или предпоставки	7	*
Идентифицира ресурси за решаването на проблема	4	*
Открива възможности за съвместяване на интереси	4	*
Общо:	25	*

3. Аргументативност

ОЦЕНЯВАНЕ НА КАЗУСИ – КРИТЕРИИ МАТУРА (2023)

Критерий	Точки макс.
Формулира проблем/въпрос/конфликт/дилема в казуса	5
Описва и използва при анализа: 1) информацията за фактите и обстоятелствата по казуса, за участниците и техните отношения и 2) подходящи философски (психологически, етически, естетически...) и научни възгледи, които обясняват позициите на участниците или конфликта между тях.	10
Владее и прилага логическия и понятиен инструментариум при анализа на проблемите, посочването на алтернативни решения на казуса и оценяване на последиците от тези решения	10
Обосновава самостоятелно решение на казуса/самостоятелно прави обоснован избор на най-добра алтернатива	7
Спазва книжовната норма на българския език и подходящ аналитичен стил на изложението.	3
общо	35

ПРИЛАГАНЕ НА КРИТЕРИИТЕ КЪМ КОНКРЕТЕН КАЗУС

Избори и технологии

Парламентарно представена партия предлага да се промени Изборния кодекс така, че да се въведе видеонаблюдение при броенето на бюлетините и попълването на протоколите в изборните секции. Вносителите на законопроекта аргументират, че по този начин всеки гражданин ще може да следи през компютъра си какво става в неговата секция и да упражнява граждански контрол върху изборния процес.

- **Какви преимущества и недостатъци има това предложение?**
- **Ако бяхте депутат, как бихте гласували - в подкрепа или срещу този законопроект?**
- **Какви са отговорностите на държавата и на гражданите за честното провеждане на изборите?**
- **Как оценявате влиянието на технологиите върху демокрацията? По-тоталитарно или по-демократично очаквате да стане обществото ни при широко въвеждане на информационните технологии?**

VII. РЕФЛЕКСИЯ

- Какво научих?
- Какво още бих искал да науча?
- Каква идея имам?

